

Anne Buskes, welzijnsorganisatie Trajekt:

‘Welzijnswerk is waardecreatie voor iedereen’

Welzijnswerk heeft voor velen nog vaak een stoffig imago en wordt vooral geassocieerd met probleemwijken, kwetsbare doelgroepen en de schaamlap van onze welvarende samenleving. Maar menige welzijnsorganisatie is zichzelf opnieuw aan het uitvinden. Gedwongen door bezuinigingen en op de vleugels van een nieuwe tijdgeest. Zuid sprak met Anne Buskes, directeur-bestuurder van welzijnsorganisatie Trajekt in Maastricht en Heuvelland. In de manier waarop zij haar organisatie meeneemt in de vaart der volkeren, is een belangrijke rol weggelegd voor het bedrijfsleven. Maar dat gaat niet zonder weerstand.

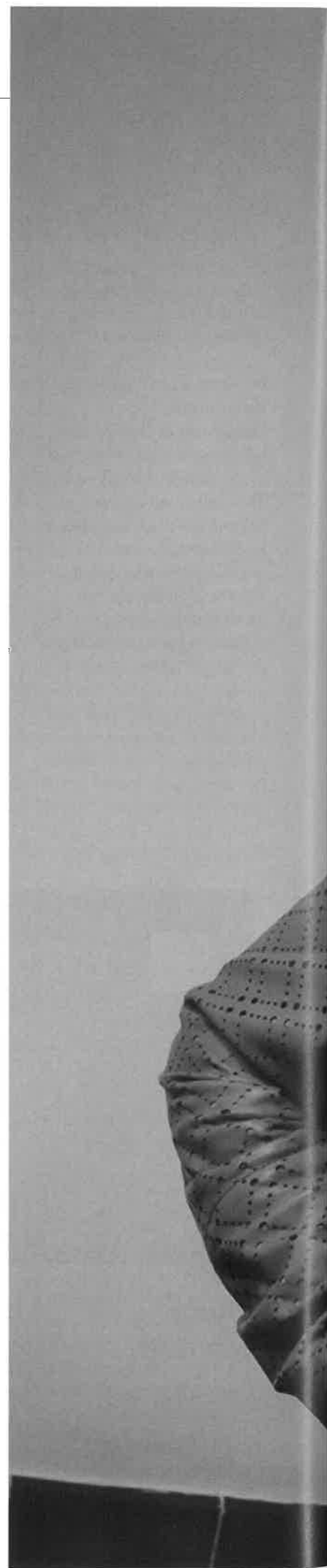
Van oudsher zijn de 160 medewerkers van Trajekt samen met vele vrijwilligers actief in de haartvaten van Maastricht en Heuvelland. Maatschappelijk werk in buurten en op scholen, projecten om vereenzamende senioren te ondersteunen, de kansen van kwetsbare jongeren te vergroten, de leefbaarheid en veiligheid van buurten en wijken te verbeteren en tal van andere activiteiten. Een enorme hoeveelheid werk die wordt verzet in buurthuizen, sociale huiskamers, wijkservicepunten, in een-op-eencontacten en een keur aan projecten, interventies en initiatieven. Maar door de opkomst van de participatiesamenleving kijken opdrachtgevers, met name de gemeenten, anders naar dat werk. Buskes: "Vroeger zaten onze professionals veelal in de oplossingsreflex. Nu is het zaak dat we mensen en buurten zoveel mogelijk helpen zichzelf te helpen. 'In hun eigen kracht zetten', heet dat in jargon. Dat is een constante zoektocht waarvoor geen gouden recepten bestaan. En die naast het reguliere werk vraagt om innovatieve en creatieve benaderingen."

Kantelingen

Buskes is niet te benijden. Of juist wel. Feit is dat ze als verantwoordelijke voor Trajekt in een meervoudige spagaat zit. Of beter nog: een ten minste viervoudige kanteling. Buskes heeft naar eigen zeggen een helder beeld van de toekomst van welzijnswerk. Maar die toekomst is slechts te bereiken door vele kleine stapjes. Daarom getuigt het van wijsheid om het visionaire verhaal gedoseerd te brengen. Maar toch even. Als het klopt dat leiderschap begint met het zien van de toekomst voordat ze is begonnen, wat is dan de toekomst die Buskes voor ogen staat?

Quatro helix

Buskes: "Kantelen betekent om te beginnen dat welzijnswerk zich niet meer beperkt tot zwakkere wijken en mensen, maar dat het zich overal kan afspelen. Neem het vergezicht van Wim van de Donk, CdK van Brabant, in zijn veelbesproken ROB-lezing. Daarin sprak hij behoefte uit aan een nieuw beginsel van beweging. Het in praktijk brengen van het inzicht dat welzijn overal kan zitten, is zo'n beginsel. Waaraan ik







“Wie eenmaal die betrokkenheid bij welzijnswerk heeft gevoeld, raakt dat nooit meer kwijt”

graag het inzicht van waardecreatie toevoeg. Welzijnswerk is waardecreatie voor in beginsel iedereen en overall. Dat klinkt als abracadabra. Maar het wordt snel concreet als je het toepast op de vier belangrijkste partijen in welzijn, namelijk de overheid, burgers, bedrijven en welzijnsprofessionals; zeg maar de quatro helix van welzijn nieuwe stijl, om ook dit maar meteen in modisch jargon uit te drukken.”

Sterk en zwak

“Voor overheden betekent dit inzicht dat welzijn niet langer een sluitpost is op de begroting, maar is te benaderen als een maatschappelijk verdienmodel. Welzijnswerk heeft een niet te onderschatten preventieve waarde, leidt tot kostenbesparingen voor UWV, justitie en zorg, en draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid van de totale stad. Welzijnswerk levert winst op, maar we hebben onvoldoende instrumenten om dat zichtbaar te maken. En het is ook maar de vraag of je alles moet willen kapitaliseren. Bij Trajekt experimenteren we met modellen die het maatschappelijk rendement uitdrukken in termen van throughput, outcome en impact. Die impact wordt voelbaar als je je voorstelt dat we al dat werk niet meer zouden doen.”

Nieuwe werkelijkheid

“Burgers gaan in de nieuwe werkelijkheid beseffen dat de verantwoordelijkheid voor welzijn bij iedereen ligt. Nu lijkt het vaak nog alsof zwakkeren de rekening van de participatiesamenleving twee keer krijgen gepresenteerd. Eerst worden ze gekort, daarna krijgen ze te horen dat ze het zoveel mogelijk zelf moeten oplossen. De welzijnslogan van de gemeente Maastricht is in dit kader heel treffend: Samen kunnen we het zelf.”

Maar samen moet ook écht samen zijn. Welzijnswerkers staan voor de uitdaging om verbindingen tussen sterk en zwak te leggen en het ontstaan van 'samen' te stimuleren.

“En ze bewaken dat niemand onder het beschavingsminimum zakt. Niet iedereen kan altijd vanzelfsprekend meedoen. Maar iedereen telt mee. Vandaar dat wij het motto *Iedereen doet ertoe* uitdragen. Dat is de ultieme basis van een beschaafde inclusieve samenleving. Door te investeren in welzijnswerk zegt de overheid tegen alle burgers dat ze er altijd toe doen, ook als ze om welke reden dan ook niet kunnen participeren. Want, laten we eerlijk zijn, iedereen kan in een situatie terecht komen waarin hij behoefte heeft aan welzijnswerk.”

Maatschappelijk makelen

Aldus komt Buskes op het thema van maatschappelijk makelen. Dat is, kort gezegd, het matchen van producten en diensten van bijvoorbeeld het bedrijfsleven aan vragen van verenigingen, buurtplatforms, sportclubs en andere maatschappelijke organisaties. Tijdens vijf Maastrichtse beursvloeren en een eerste buurtbeursvloer zijn intussen meer dan achthonderd van die deals tot stand gekomen, variërend van accountantsdiensten voor buurtcentra tot een opknapbeurt voor een speeltuin tot een ondersteuning van de Fietsbank.

Luis in de pels

Buskes: “Zie het als een bijdrage aan de ontluikende deeleconomie en het prikkelen tot sociale innovatie. De beursvloeren hebben ook een

belangrijk publicitair effect. We maken daarmee tastbaar dat welzijn een gedeelde verantwoordelijkheid is die ook bedrijven kunnen en moeten nemen. Als je écht kantelt, kom je uit bij zulke innovaties. Ook voor onze eigen medewerkers is dat soms wennen. Vanuit een natuurlijke sterke betrokkenheid bij de zwakkeren in de samenleving staan ze soms sceptisch tegenover bedrijven en overheden. En dat is ook onze rol. We zijn tegelijk uitvoeringsorganisatie van welzijnswerk én luis in de pels. Enerzijds vertrouwenspersoon van mensen en buurten, anderzijds nauw betrokken bij het veiligheidsbeleid van de gemeente. Enerzijds onzichtbaar op de achtergrond. Anderzijds er staan als het moet. Dat vraagt om constant laveren en balanceren. Een helder kompas van integriteit is daarbij wezenlijk."

Rendement

"Wie eenmaal die betrokkenheid bij welzijnswerk heeft gevoeld, raakt dat nooit meer kwijt. Of ik trots ben op Trajekt? Zéér trots! En het is heel mooi om te zien hoe ook steeds meer bedrijven ervaren waar welzijn om draait. En langzaam maar zeker de omslag maken van een eenzijdige focus op winstmaximalisatie naar maatschappelijke betrokkenheid. Niet als lippendienst. Maar omdat ze ervaren dat het leidt tot meer tevredenheid, menselijkheid, duurzaamheid, bedrijfsmatige continuïteit en, jawel, ook tot meer rendement. Sommigen van mijn medewerkers zullen misschien zeggen: 'Waar hééft die het over?' Maar ook dat hoort bij de ingewikkelde uitdaging van welzijnswerk: samen met burgers, overheden, bedrijven en betrokken professionals komen tot een nieuwe taal en een nieuwe werkelijkheid die ontstaat terwijl we ermee bezig zijn." ◀